

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen

Postboks 4034, 2306 Hamar

Vår dato
16.11.2018
Arkiv nr.
461.2

Vår referanse
2018/6079
Deres referanse

Saksbehandler, innvalgstelefon

Steinar Østlie, 62 55 11 77

Inspeksjonsrapport

2018.004.I.FMHE

Tynset kommune,
Torvgt. 1,
2500 Tynset

Inspeksjon ved Tynset renseanlegg

Dato for inspeksjonen: 13.11.2018

Rapportnummer: 2018.004.I.FMHE

Saksnr.: 2018/6079

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:

Kjell Erik Bangen, leder tekn. drift

Fra Fylkesmannen i Hedmark:

Steinar Østlie, senioring.

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Tynset renseanlegg, 13.11.2018:

Fylkesmannen avdekket 0 avvik og 6 anmerkninger:

- Renseanlegget har hatt overskridelser av rensekravene siden oppstart i 2012.
- Renseanlegget er ikke godkjent for akkreditert prøvetaking.
- Avlastning foran renseanlegget blir ikke medregnet som en del av tilførselen til anlegget.
- Det er ikke satt styringsparametere for renseanleggets drift.
- Overløpsutslipp blir ikke tilstrekkelig godt dokumentert.
- Rutiner for registrering og behandling av avvik bør vurderes.

Kommunen må sende en skriftlig bekreftelse innen **01.03.2019** på at avvikene er rettet. Virksomheten bes også gjøre en vurdering av anmerkningene. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Med hilsen

Øyvind Gotehus e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 974 570 378	Eies av: 974 638 673
Besøksadresse: Glåmveien	Telefon: -
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 Off. adm. tilkn. næring og arb.	E-post: postmottak@tynset.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Tynset renseanlegg	Anleggsnr: 0437.0041.01
Kommune: 0437 Tynset	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: (3)
Tillatelse gitt: 19.11.2014	Tillatelse sist oppdatert: -

2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og avløpsnett
- Fornyelse av avløpsnettet – Tiltaksplaner, målsettinger og gjennomføring
- Tiltak og beredskap for å avdekke og utbedre feil og utslipp på nettet
- Prøvetakingsrutiner og dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, målprosesser, intern revisjon

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik, men det er påpekt 6 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Virksomheten bes om å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse av vurderingene og eventuelle tiltak innen **01.03.2019**.

Klageadgang

Pålegget om er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for inspeksjonen

Kommunen er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3(jf. Fylkesmannens varselbrev datert 15.10.2018). Dette betyr at dere skal betale *kr. 17 200* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Satsen fastsettes ut fra vårt samlede tidsforbruk ved tilsynet, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om fastsettelse av gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens kap 39. Gebyrets størrelse kan klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til:

- Driftsassistansen i Hedmark, v/Rambøll AS

6. Avvik

Det ble ikke avdekket avvik under inspeksjonen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Renseanlegget har hatt overskridelser av renskravene siden oppstart i 2012.

Kommentarer:

Renseanlegget stod ferdig i 2012, men har ikke fungert tilfredsstillende så langt. Det har vært arbeidet helt siden igangkjøringen med utbedringer, og så langt har disse kostet 16-17 mill. kr. Pumper og dispergering har ikke fungert over tid. Inneværende år har imidlertid rensresultatene vist mer tilfredsstillende verdier, det har kun vært to overskridelser. Kommunen vurderer derfor overtakelse av anlegget i februar 2019. Anlegget vil da ha 3 måneders prøvetid. Det er uansett vanskelig å overholde renskravene i vårflommen.

Anmerkning 2

Renseanlegget er ikke godkjent for akkreditert prøvetaking.

Kommentarer:

Akkreditert prøvetaking har nesten vært fullført og godkjent to ganger, men prosessen har stoppet opp. Kommunen vil forsøke på nytt i 2019, i forbindelse med overtakelse av anlegget.

Anmerkning 3

Avlastning foran renseanlegget blir ikke medregnet som en del av tilførselen til anlegget.

Kommentarer:

Ved stor tilrenning føres maks. 106 m³ til renseanlegget. Alt utover dette avlastes ved overløp foran RA. Avlastning fra overløp umiddelbart foran renseanlegget blir ikke medregnet som en del av tilførselen til renseanlegget, slik det skal gjøres, jf. forurensningsforskriften § 14-13. Kommunen må anslå forurensningsmengde (P, BOF₅) som blir avlastet og summere dette til registrert mengde ved innløpet. Denne mengden skal også inngå som en del av utslippet.

Anmerkning 4

Det er ikke satt styringsparametere for renseanleggets drift.

Kommentarer:

Det er ikke satt styringsparametere for driften i overgangsperioden før kommunen overtar anlegget. Det måles eller analyseres heller ikke noen driftsparametere. Aktuelle driftsparametere velges og relevante grenseverdier bør fastsettes ved overtakelse av anlegget.

Anmerkning 5

Overløpsutslipp blir ikke tilstrekkelig godt dokumentert.

Kommentarer:

Utslippsmengde er ikke beregnet ved overløpsutslipp (kg P) for 2017. Avlastningsmengde på nettet ble ikke rapportert ved rapportering til Fylkesmannen i 2016.

Anmerkning 6

Rutiner for registrering og behandling av avvik bør vurderes.

Kommentarer:

Kun større hendelser registreres som avvik, som tilstoppinger, svanker, feilkoblinger osv. Avvik fra gjennomføring av vedlikeholdsplanen registreres ikke som avvik. Kommunen sier de skal ha lav terskel for å registrere avvik. Men det er registrert få avvik, ca. 10 per år. Det tilskrives en kombinasjon av få hendelser og at intensjonen om lav terskel ikke følges. Kommunen bør gjennomgå hvilke hendelser som skal registreres som avvik, og arbeide for at alle medarbeidere etterlever en slik praksis.

8. Andre forhold

Hovedplan avløp og ledningsnettets drift og funksjon:

- Hovedplan avløp er fra 2015 og gjelder for perioden 2016-2028.
- Saneringsplanens ambisjonsnivå anses av kommunen å være tilstrekkelig for å sikre god anleggskvalitet og funksjon på sikt. Tiltaksplanen følges i hovedsak, men enkelte omprioriteringer kan forekomme i tilknytning til andre infrastrukturprosjekter. I 2028 skal gammelt og dårlig ledningsnett i hovedsak være fornyet.

- Overordnede funksjonsmål for nettet er satt. Kommunen har ikke nok forutsetninger for å kunne tallfeste funksjonsmål ihht. utslippstillatelsens krav, pkt. 2.3 (fremmedvann, overløp og virkningsgrad). Det er benyttet flyttbare vannføringsmålere med sikte på å måle variasjoner i avløpsmengdene på ulike strekk, men man har ikke fått noe klart svar ut fra dette.
- Hydraulisk avløpsmengde dobler seg ved stor nedbørsmengde. Hovedårsaken til innlekking er særlig å finne på stikkledningene. Stikkledningssnettet har både en kommunal og en privat del. Viktigste kilder til innlekking er taknedløp og drenering der det mangler overvannsnett.
- Vannføringsdata brukes for å avdekke feil på nettet, men det er ikke tallfestet grenser som definerer avvik og når videre oppfølging og undersøkelser skal gjennomføres. Alarmgrenser kan settes.
- Strategi for utbedring av stikkledningssnettet inngår i hovedplanen. Det gis pålegg om utbedring av private påslipp (frakobling av overvann) hvis behov dokumenteres.
- Kommunen har ikke full oversikt over innlekking på overføringsledningene.
- En kort strekning med AF-ledning (fellesnett) gjenstår i Haverslia (300 m). Denne har ikke driftsoverløp. Planen beskriver tiltak for separering.
- Effekt av saneringstiltak er vanskelig å måle fra år til år, men hydraulisk mengde kan fastslås at ikke øker. Det er likevel fortsatt stor økning i tilførsel på nettet ved mye nedbør. Det er utført tiltak på nettet inneværende år som det forventes å kunne måle effekten av senere.
- Kommunen har som policy ikke å overta gammelt og dårlig nett fra private. Ved overtakelse av private ledninger stilles krav om at disse skal være mulig å pluggkjøre.
- I saneringsplanen er det satt at huseiere må oppgradere separate avløpsanlegg eller koble seg til kommunalt nett. Det er satt av en tilskuddsramme på kr 80 000 per husstand til tiltakene. Det er foreløpig ikke klart om anleggseierne vil akseptere tilbudet.
- Ledningskartet er ikke fullt oppdatert. Det forekommer trolig noen mangler og feilmålinger. Stikkledninger inngår ikke i ledningskartet.
- Noen ledningsstrekk har behov for spyling. Sten fra elvebotnen kommer noen ganger inn på nettet, kraftige pumper bidrar til at dette pumpes videre.
- Det forekommer noen store selvfallsledninger i sentrum. Det finnes noen brønner som befares ved feil, men det er ikke etablert faste rutiner for dette.
- Nettet har 6500 kummer. Disse inspiseres kun ved mistanke om feil.
- Ledningsnettet har 2 elvekryssninger (Tunna og Glåma).
- Gebyrinntektene dekker ordinære tiltak innen vedlikehold og fornyelse. Gebyrene dekker ikke større tiltak f.eks. med oppgraving av gater. Det er de senere årene avsatt 1,5 mill. kr på investeringsbudsjettet årlig, som må benyttes til slike tiltak. Men kommunen må også passe på og bruke opp oppsparte fondsmidler.
- Gebyrene er satt ned på vannområdet. Avløpsgebyrene holdes flatt.
- Kommunepolitikerne etterspør i liten grad måloppnåelse på VA-området. Dette berører i liten grad kommunebudsjettet. Gebyrer og KOSTRA-tall rapporteres til politisk nivå.
- Momentum fører regnskapet nå. De har regnskapet for ca. 300 norske kommuner.

Klimatiltak:

- Kommunen har deltatt i COWIs klimautredning for kommunene i Hedmark. Det er utført en god jobb for å avdekke feilkoblinger og feil/åpne luker i kummer.
- Tele medfører en del skader på ledninger.

- Frakobling av taknedløp ved boliger å gjenstår å utføre. Her må det gis pålegg.
- Det er ikke utredet eller gjennomført tiltak med oppsamling eller forsinkelse av store vannmengder for å avlaste sårbare områder.
- Sentrum har mye fallende terreng som må forventes å lede bort flomvann. Kommunen har diskutert flombarrierer med NVE.
- Det er skiftet ut mange stikkrenner.
- Regionen forventes ikke å få den største nedbørøkningen. Snøsmeltning må forventes å ville utgjøre en utfordring.

Overløp:

- Alle pumpestasjoner varsler feil eller stans. Overløpsdrift måles i tid.
- God planlegging og forberedelser i forkant av store nedbørsmengder er viktig for å begrense overløp. Hovedstasjonen tømmes, denne kan ta imot store mengder vann. Ved nedbør kjøres dobbel linje gjennom renseanlegget.
- Pumpestasjon i sentrum har tilbakeslagsventil for å hindre innsug.
- Overløp foran renseanlegget kan inntreffe hvis feilaktig innstilling av anlegget skjer.
- Pumpestasjonene og overløpene har ukentlig tilsyn. To faste driftsoperatører, samt en på opplæring (vikar på tiltak) utfører arbeidet. I tillegg har kommunen avtale med en ekstern rørlegger på 60 % arbeidstid. Vaktmannskapet består av 5 mann. Bemanningen anses å være på et minimumsnivå, og er sårbar.

Renseanlegg:

- Renseanlegget har sekundærrensekraft. Anlegget stor ferdig i 2012, men har ikke fungert tilfredsstillende så langt, se anmerking 1 og 2.
- Målt tilførsel av P gikk ned fra ca. 7000 pe til ca. 2500 pe på årsbasis fra 2011 til 2014. Dette skyldes i hovedsak mer nøyaktig prøvetaking i forbindelse med akkrediteringsprosessen.
- Renseanlegget er fullautomatisert for ubemannede perioder. Alle relevante funksjoner er alarmtilknyttet. Alle renseanlegg har brannvarsling. Alle vannverk har innbruddsalarm.
- Vannføringsmålere kontrolleres regelmessig av leverandør.
- Gjennomført forebyggende vedlikehold blir dokumentert i driftsjournalen.
- Analyser av prøver til utslippskontrollen blir kontrollert mot rensekraftene av driftsoperatør. Overskridelser av rensekraftene blir ikke meldt videre oppover i organisasjonen, men følges opp overfor anleggsleverandør. DiH/Rambøll beregner renseeffekter på årsbasis.
- Støtbelastning anses ikke å utgjøre noe vesentlig driftsproblem på renseanlegget. Tilførselen er roligere i helgene. Biologisk prosess hemmes når sentrifuge kjøres.

Tilknytninger:

- Tilknyttede bedrifter har ikke påslipp som medfører store problemer. Nortura Tynset-påslippet utgjør ikke lenger merkbar utfordring. Fra sykehuset er det mistanke om utslipp av en del mopper. Tilført fett skraperes av på toppen av muslingene.

Vedlikehold:

- Rutiner er nedfelt i IK-permen. Vedlikeholdsplanen følges i store trekk. Ved renseanlegget er det igangsatt flere serviceavtaler.

Internkontroll – risikovurderinger:

- Kartlegging og vurderinger av risikoforhold er tilfredsstillende utført. Fargeangivelse i liste over beskrevne risikoforhold følger ikke risikoproduktets farge helt konsekvent.
- Internkontroll og risikovurderinger skal ihht. prosedyrene gjennomgås annet hvert år, men har vært utført årlig.
- Ved graving i ledningstraséer har ikke forurenset grunn og svartlistearter vært vurdert med tanke på spredning. Kommunen opplyser at ledninger i stor grad går på dyrket mark.
- Varslingsanlegg og innbruddsalarm er montert som risikoreducerende tiltak.

Gjennomgang av IK:

- Revidering av mål skal ihht. prosedyre foretas annet hvert år, men har vært utført årlig.
- Det gjennomføres ikke interne revisjoner ihht. internkontrollforskriften § 5, andre ledd, pkt. 8.

9. Gjennomføring

Deltakere ved inspeksjonen:

- Kjell Erik Bangen, leder tekn. drift
- John Kvernbekkeng, driftsoperatør
- Jostein Hauge, teknisk sjef

10. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- utslippstillatelsen fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 19.11.2014.